

ZARANDUL

Organ independent, național din Valea Crișului Alb.

De știut pentru cetitorii

Zarandul este un nume care ne produce în suflet o adâncă venerație o dragoste nemărginită, față de treculul atât de glorios, de eroic, al acestui regiunii. Dar pe lângă acest sentiment de recunoștință față de trecut, amintirea Zarandului deșteaptă în sufletul zarandeanului și a oricărui român o deosebită mândrie națională, o puternică forță și neinfrântă voiajă de a urma linia tradiției, prin luptă, pentru realizarea idealului marilor înaintași din această parte a țării. Nevoile acestei regiuni, lipsurile și posibilitățile de soluționare le cunosc și le pot cu mai mult realism pătrunde, — în mod firesc, — băstinașii. Acest adevăr și această credință ne-a determinat, pe un grup de intelectuali localnici, de a lăua sub grijă această gazetă. Pentru viitor îi vom îndrepta pași pe drumul tradițional-istoric al regiunii, prin ideia națională și creștină, scheletul de beton armat al trecutului și al viitorului României. Cu acest gând chemăm alături de noi, pe ori ce bun român, care are de spus, său de gândit pentru binele și progresul populației din Țara Moților. Paginile acestei modeste gazete sunt deschise pentru oricine, care răspunde personal de cele scrise, fără ca ideile expuse să implice propriu zis conducerea ziarului. Nu vom da sub nici un motiv acestei gazete direcția unui partid politic. Vom servi în mod conștient cauza națională, așa cum ne impune porunca vremii pe care o trăim.

De încheiere ținem să precizăm în mod categoric, nu suntem angajații nimănui, nu slujim pentru nimeni, decât pentru cauza românească și credință străbună.

Cu credință în D-zeu vom merge înainte!

Gornel D. Rusu

Dr. O. Goga a fost numit profesor la Univ. din Cluj

Parlamentul a votat o lege prin care Dr. Octavian Goga este numit profesor la Universitatea din Cluj. Nu se poate să mai de preț pentru Universitatea Ardealului.

Dr. O. Goga a fost primit în audiență la M. S. Regele.

Dr. A. C. Cuza a fost primit sâmbătă în audiență la M. S. Regele.

Au mai fost primiți în audiență la M. S. Regele pe ziua de 3-IV. Dr. Gh. Tătărescu prim-ministrul, Dr. C. Anghelușu ministrul instrucțiunii, Victor Antonescu ministrul finanțelor, I. Inculeț ministrul de interne, Ugo Sola ministrul Italiei la București, I. A. Basarabescu și M. Popovici fost ministrul.

Dorim cititorilor noștri să petreacă sărbătorile Sf. Paști în deplină sănătate și mulțumire sufletească.

De zilele Invierii.

Trăim zile de sbucium și nesiguranță sub adierile dătătoare de viață ale primăverii. Lumea aşteaptă înfrigurată și trecerea acestui moment de criză ca să respire ușurată, amăgindu-se cu ideia unei liniști, care să-i asigure trăirea monotonă pe mai departe a vieții. Dar acest sbucium ne îndreaptă gândurile spre vremuri de altădată, când pașnici, tăcuți și molcomi ne aținteam mintea spre lucruri mai înalte cu ocazia Sfintelor Sărbători ale Invierii. Închipuirea ne poartă cu ani în urmă în vremuri de obștească bucurie, când sufletele se simțeau mai vesele în lumina făclilor de Paști. Nu erau grijile de astăzi, nici gânduri speriate de nesiguranța zilei de mâine, căci tot omul se bucura de viață trăită în pace și belșug.

Se cade totuși ca Sărbătorile Invierii să ne prilejuiască momente de reculegere, întoarceri spre noi însine, opriri pe loc din sbuciumul sau liniștea vieții pentru a adânci rosturile noastre ca indivizi și neam.

Și ce prilej de meditație, de evocări și de îndemnuri aceste zile ale Invierii!

Mintea ne poartă la acel eveniment de răscrucere al Istoriei, când în suflete, prin actul cel mai important din viață lui Iisus, se deslăunuește o transformare nemaipomenită, dându-se vieții un sens și un rost, neîntrecut, pentru toate vremurile și pentru toate locurile.

Minunea Invierii are atât în gloata nenorociților lumii vechi, cât și în straturile cele mai de sus un răsunet ce răstoarnă din temelii toate concepțiile despre lume și viață, aducând o înviorare și o renaștere sufletească, dând un ideal neîntrecut omului, înclinat prea mult spre cele pământești: aspirația spre desăvârșire spre a atinge celălalt ideal transcendental: viața de dincolo de mormânt confirmată tocmai prin acest act suprem din viață Mântuitorului.

Mântuirea personală dar prin ridicare sufletească pe treptele celor mai frumoase simțiri și desăvârșiri spre a ajunge la lumina de necuprins a divinului ce ne înconjoară și ne copleșește. De aci entuziasmul de nedescris al primilor creștini, de aci elanul spre prefațe sufletească și perfecțiune, moment nemaiîntâlnit dealungul veacurilor.

Invierea dar costitue piatra cea din capul unghiului a nouului gen de viață ce să răspândit în lume prin lansarea învățăturii neîntrecute a Divinului Iisus, căci după spusele lui Pavel, Apostolul Neamurilor, dacă n-ar fi fost invierea, zadarnică ar fi fost totă propovăduirea și totul sărbiuți ca o clădire de carton. Dar ce edificiu mai trainic poate fi decât învățăturile Creștinismului, ce sfaturi și îndemnuri mai frumoase pentru desăvârșirea și înălțarea vieții și ce ideal mai înalt de ridicare și prefațe sufletească, de dinamizare a tot ce e mai frumos și înalt pe linia imponderabilelor sufletului omenesc! De aci prefațarea și înnoirea sufletelor, de aci chinuri și suferințe ca tocmai prin călărea în cele mai grele torturi corporale sufletul omului să se curățe de toată sgura înclinaților și deprinderilor rele și să se înalte pe scara progresului sufletesc și social.

Căci o înaltă școală este școala suferinții, recomandată și aplicată de Creștinism atât în persoana Divinului Intemeitor, că și a aleșilor săi imitatori și a gloatei ce a știut să se ridice într-un elan de înălțare spre sublimul ideilor și faptele creștine.

Suferința este dar mediul cel mai prielnic pentru triumful unei idei mărețe și jertfa pentru această idee este garanția Impărației spiritului, așa cum a înțeles-o Creștinismul și cum o înțelege orice suflet setos după adevărul, binele și sfîrșenia vieții, așa de frumos proiectată într-o lume de ideal și desăvârșire.

Și Invierea Domnului este triumful celei mai frumoase idei ce să aruncă cândva în omenire: ideea creștină, și suferințele Calvarului precum și spiritul de sacrificiu al Divinului Mântuitor sunt nimbul de glorie ce încoronează și garantează triumful ei. Căci se pare a fi o lege a sufletului omenesc, ca lumea să se îmbunătățească prin suferință și prin spiritul de sacrificiu, pornit din marile răspunderi morale ale cugetului și conștiinței umane.

Și în adevăr Istoria se repetă și această lege sufletească își găsește aplicarea în timpuri și pe tărâmuri diferite. Trăim vremuri grele ca indivizi, dar mai ales ca neam. Ideea creștină și ideia națională atât de strâns legate dealungul sbuciumatului nostru trecut, se găsește la strâmtorare. Toți fariseii și cărturarii vremurilor noastre, străini și înstrăini de neam, caută să înăbușe și să închidă în mormântul ideilor umanitariste, internaționale și comuniste. Și grele sunt suferințele ei și sbuciumate sunt timpurile de astăzi pentru neamul nostru, iarăși la răscrucia vremurilor.

Continuare în pag. II-a

Apare sub cond. unui comitet.

Redacția și Administrația
BRAD.

Red. resp. CORNEL D. RUSU

Apare în fiecare Joi

ABONAMENTE:

100 lei anual, 6 luni . . . . . 60 lei

Instituționi și bănci . . . . . 150 lei

Muncitorii minieri și agric. 50 lei

Zarandul nou

S'apropie lupii de statul nostru, frați Zarandeni! Lupii din pustele Rusiei sovietice. Imbrăcați în piele de miel democrat. Ce e altceva: frontul plugărilor, frontul popular, antifascismul, Roata?

Ni-se taie obrazul de rușine, când ne gândim la elanul cu care la 1918 am format aici în Brad Regimentul lui Horia, la insuflarea, cu care la 1904 sfidând urgia ungurească am ales de deputat pe Vasile Damian, la tot trecutul atât de bogat în manifestări de viață românească a Zarandului și apoi ne întoarcem la alegerea din urmă.

Cade în alegere prefectul județului, omul care a facut pentru județ mai mult decât toți prefectii la un loc din cel 20 de ani din urmă, — cade profesorul universitar S. Dragomir, o gologie a științei și fală a județului, nu prinde la minierii noștri prestigiul lui Octavian Goga, speranța de mântuire pentru ziua de mâine a întreg Românișmului și din întâmplare chiar președintele societății lor!

Și reușește omul, care a dat mâna cu Blum, cu Ze'ger, cu Groza, cu Ciangăi, candidatul frontului jidano-socialist popular, care și-a renegat tot trecutul său dela Tribuna poporului de odinioară.

Lupii comuniști socialisti au intrat în Staul nostru, — avem datorină să ne strângem rândurile și să-i alungăm.

Iată pentru ce un grup de intelectuali localnici ne-am adunat în jurul acestei gazete a vrem să-i dăm o nouă viață.

Nu ne legăm de nici un partid politic.

Partidul nostru este numai neamul românesc, din care zarandenii, — Moții dela izvorul Crișului alb au format și formează o ramură atât de viguroasă.

Programul ni-e simplu. Vom apăra cu vechea îndărî re credința strămoșască, vom lupta să ajungem stăpâni în casa noastră, să ridicăm Zarandul la nimbul ce l-a avut pe vremea lui Pipos, Hodoș, Frâncu, să ridicăm viața economică a ținutului la nivelul cuvânt după bogățiile, ce le are. Vom curăța neghina din grâu nostru.

Băieșii ținutului, neamurile noastre apropiate, la noi vor găsi căldura frătească pentru alinarea tuturor durerilor și nu la „joșilisti“, aduși de vânturi și plăți de Internaționala jidovească.

Le vom dovedi cu fapte.

D-zeu așa să ne ajute!

Dr. I. Radu

Din durerile minierilor

Aceasta gazetă prin programul ce și l-a fixat să îmbrățișe cu deosebită căldură chestiunea muncitorilor din regiune. Orice durere și dorință dreptă și intemeiată a muncitorilor minieri va găsi un sprijin. După cum suntem informați nă din cele mai mari nemulțumi este chestiunea obligativității duratei de serviciu de 35 ani, când alte categorii de angajați, lucrând în alte condiții, se bucură de trecere la pensie chiar după 25 ani de serviciu. Poate ar fi o chestiune, care ar trebui cu mai mare atenție cercetată și soluționată într'un mod mai omenesc. Asupra acestei chestiuni vom reveni.

Ce ne cere Hristos?

Acum una mie nouă sute treizeci și șase de ani, lumea a avut cel mai mare motiv de bucurie, căci Fiul lui Dumnezeu apare între oameni, care se înrăutățiseră aşa de mult, încât nu mai erau în stare să revină la calea cea adevărată prin forțele proprii. Bucuria lumii, în spejă a evreilor, a fost de scurtă durată, izbucnind la intrarea lui Iisus în Ierusalim, când l-au întâmpinat cu osanale, întâmplare pe care noi o serbăm la Florii. Bucuria n'a durat mult, căci același popor la câteva zile îl răstignesc. Iisus vine în lume, căci Dumnezeu promisese aceasta primilor oameni la izgonirea lor din rai și vine atunci când oamenii nu mai voiau să părăsească păcatul nici la stăruința și amenințările prorocilor.

Vina cea mai mare a acestei stări sufletești și trupești păcătoase, o poartă desigur întregul popor evreu, dar mai ales conducătorii lui: fariseii și căturarii, care nu cereau altceva decât fapte îndeplinite conform legii, făcute de cele mai multe ori numai de dragul de a fi lăudat de cei din jur. În fața acestor stări de lucruri, vine Iisus să împlinească legea veche, nu să strice pe ea. El vine să ceară fiecaruia, să facă binele cu tragere de inimă, nu de dragul de a fi lăudat de alii.

Conducătorii poporului iudeu însă așteptau un Mesia, adică pe trimisul lui Dumnezeu, nu ca să le îndrepte legea, la litera căreia ei fineau aşa de mult -- cum în dealtfel și astăzi, -- ci ca să-i scape de sub jugul Romanilor, care-i subjugaseră, poate tocmai ca o pedeapsă trimisă de Dumnezeu pentru păcatele lor.

Iisus însă -- blandul și bunul Iisus -- n'a venit să răstoarne vreo putere pământească, vre'o împărătie asupratoare, sau să scape pe alta de asuprare, ci a venit ca să ajute oamenilor să se desfacă de păcatul strămoșilor: Adam și Eva, a venit să arate poporului iudeu cum trebuie să îndeplinească legea lui Dumnezeu, dată lor prin Moise. El n'a venit deci, „să strice legea” ci să o împlinească pe ea“. El n'a venit pentru onoruri lumești, ci pentru înfăptuirea împărăției lui Dumnezeu, care nu este din lumea aceasta, dar care va realiza prin îndreptarea oamenilor din lumea aceasta. Îndreptarea a înfăptuit-o prin învățătură și propoveduire în timpul celor 3 ani de viață printre oameni și mai ales prin patimile pe cruce pentru păcatele lumii -- nu ale Sale, -- căci El nu avea păcat și însărășit prin „Invierie” ca în coronare a acestei îndreptări. Păcatul lumii a trebuit să fie, căt se poate de mare, dacă numai Fiul lui Dumnezeu l-a putut curma și numai cu prejul vieții Sale.

Îată câteva împliniri ale legii vechi pe care le propovedește Hristos.

Legea veche îl obliga pe evreu să iubească pe Dumnezeu pentru frica de pedeapsă; Iisus îi cere creștinului ca să L iubească ca pe un Părinte atobun, atotjitor, atotștitor, care îngrijește cum nu se poate mai bine de fișii săi, mult mai bine decât un părinte lumesc. Dumnezeu e Parintele care a creat lumea cu tot ce există în ea, dându-o spre folos omului, căruia i-a cerut să nu se depărteze dela calea Lui: dela Adevăr și Bine.

Evreul era obligat să iubească și ajute numai pe deaproapele său de același neam cu el, adică numai pe evreu; creștinului însă i-se cere să iubească pe orice om, indiferent de

bogăție, săracie, rang etc., ba mai mult i-se cere să-i iubească și pe dușmanul său. În legătură cu aceasta rugăm pe fiecare din cititorii noștri, la citirea prezenterelor rânduri, să cugete ce greu e, dar ce înălțător pentru un om să-i iubească dușmanul. Rezultatul iubirii dușmanului e totdeauna bun, căci el, dușmanul dezarmeză, se rușinează și-i cere iertare, când va observa că tu în loc să te răzbuni, îl vorbești de bine.

Spre a nu ne părea prea grea această faptă, cerem fiecărui cititor să încerce aceasta prin deprindere zilnică, începând dela iubirea dușmanilor celor mai mici, până la a celor mai mari. Va afla fiecare atunci, ce înălțare și mulțumire sufletească rezultă din această depindere. Despre această iubire a dușmanului, Iisus ne-a dat cea mai bună pildă, când s'a rugat lui Dumnezeu pentru păcatul celor ce-L răstigneau.

Curățenia sufletească și trupească sunt condițiile principale ale unui creștin. De aceea Iisus ne preținde: să nu mințim, să nu furăm, să nu trăim în fărădelegi, să nu vorbim pe altul de rău, să nu fim mândri, să nu ucidem, căci nici-o faptă din cele pomenite aici nu convine nimănui. Deci să nu facem altuia decât ceea ce ne place și nouă să ne facă altul. Acestea de altfel sunt ordine, sunt porunci care izvorăsc din Iisus și sufletul omului — ca scântea divină — aşa că pentru a cunoaște ce e bine și ce e rău, nu trebuie să fi învățat la școală. Această cântărire a faptelor e sădită în sufletul fiecărui om.

Dacă sufletul e scântea divină, atunci cum se face că omul păcătuște? Răspunsul e: fiindcă omul se compune și din corp, și din carne, care și are poftele ei, pe care orice creștin e obligat să și le înfrâneze prin post, prin supunerea acestor pofte, poruncilor care ne vin din suflet. Ne va spune cineva: cum se face că Dumnezeu a lăsat în lume și rău și bine? Iată de ce: Penitru că dacă omul n-ar fi putut face decât binele în lumea aceasta, atunci faptele lui n-ar avea nici un merit; dar fiindcă în lumea asta pământească omul poate alege în mod liber oricare cale vrea din două: a binelui și a răului, atunci putem vedea sfârșarea, sfârșirea iniției, deci meritul celui ce a făcut binele și iosnicia celui ce s'a lăsat condus de poftele cărnii, alegând răul.

Ceice vreau să vă otrăvească sufletul vă vor zice: Nu ascultați de ceci că vă cuvântă în felul acesta, căci ei vă cer vouă aceste sfârșări, dar ei nu le îndeplinesc, ba mai mult nici nu cred în Dumnezeu. Acelora le răspundem că noi care propovădum binele și nu-l facem, care îl cerem altora și noi îl neglijăm, o facem pe răspunderea noastră, căci fiecare își va lua plăta după faptele sale, că deci nu trebuie să ne judecăm unul pe altul, căci ne va judeca Dumnezeu mai bine, pe toți. Că oamenii cu adevărat învăță nu cred în Dumnezeu, aceasta este una din minciunile cele mai mari; de această vă asigurăm noi, care mai deschidem din când în când căte-o carte de-a marilor învățări.

Toate acestea le-a învățat Iisus, El care nu s'a mulțumit numai cu vorba, ci și-a și dovedit bunătatea prin multele suferințe pe care le-a curmat, atât bolnavilor săraci, cât și celor bogăți, ba mai mult, și inviat câțiva

morți și-n cele din urmă, după patimile grele, după chinurile groaznice pe care le-a suferit tocmai dela cei pe care-i ajutase atât de mult și fără nici-o plată, a inviat El Insuși a treia și biruind moartea.

Tocmai în timpul acestor dumnezești și hotărîtoare întâmplări trăim acum, căci am parcurs marele post, care ne-a pregătit pentru înălțătoarea

zi a „Invierii”, în legătură cu care, pe lângă credința adâncă și lucrătoare de fapte bune, Biserica lui Hristos ne cere praznic luminat, ne cere ca: „unul pe altul să ne îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi și să iertăm toate pentru „Invierie”, deci pe scurt, condițiile de a putea intra în „Impărăția cerurilor”.

I. G. R.

Urmare din pag. I.

Dar prin suferința noastră tot mai multă și prin spiritul de sacrificiu, ce l-am arătat totdeauna în vremuri grele, va veni Invierea și triumful ideii naționale. Garanția ei este însăși triumful ideii creștine, ce o sărbătorim și anul acesta cu încredere și nădejde în mai bine.

De aceea, pătrunși în adâncul sufletului de simțăminte alese creștinești să spunem în unison de bucurie și entuziasm tradiționalul: CHRISTOS A ÎNVIAT!

Prof. Gh. Baldur.

Mișcarea naționalistă și străinii.

Astăzi trăim vremea naționalismului, pretudineni auzi vorbindu-se despre el, iar unele state ca Germania și Italia sunt organizate în mod real pe bază națională. Natural este vorba de naționalismul care se trăește, de naționalismul creator, care produce numai pentru binele neamului iar nu de naționalismul care se manifestă numai în timpul propagandei electorale. Naționalismul nu este altceva decât dragoste nemărginită față de neamul tău; jertfăria pentru binele neamului, punând interesul față de neam mai presus de orice interes personal. Prin munca ce o depui zi de zi și an de an să ai conștiință că întărești și contribui la întărirea și măritarea neamului. Naționalismul arătat aceiași dragoste față de pământul tării, față de gloria strămoșească. Aceasta este drumul pe care trebuie să ne conducem, dragoste de neam și de țară. Iubirea de țară este intocmai ca iubirea de mamă. Indiferent dacă țara altuia e mai mare, mai frumoasă și mai bogată, iubim pe a noastră, intocmai cum ne iubim mama care ne-a crescut și ne-a îngrijit.

De unde isvorăște accastă dragoste? Suntem legați de pământul tării, ne-am născut aici, aici ne-am petrecut copilaria, ne-a încântat frumusețile acestui pământ în timpul jocurilor noastre copilărești. Părinții, bunicii și strămoșii noștri își au mormintele aici, și-au amestecat trupurile și-n vremuri bune și-n vremuri de restricție cu țărâna acestui pământ. În aceasta stă legătura noastră cu pământul tării și nici o forță din lume nu o poate sdruncina.

Dar alături de băstinași, alături de acei ce din moșii strămoșii s'au născut pe acest pământ, mai trăiesc și străinii, cări au venit și s'au așezat în mijlocul nostru, profitând de bunătatea românească. Aceștia nu pot avea aceleși simțăminte pentru Țara Românească. De aici urmează că nici la conducere nu se pot amesteca. Pe străini nu-i preocupă grija că treburile țării noastre merg bine sau rău, ba din contră, cum unii ne sunt dușmani de moarte, au deosebită mulțumire când ne văd în cea mai mare desorganizare, împărății în căt mai multe partide politice, cu mari dușmani unii, asupra altora. De pildă... ce grija îl paște pe ungur de răul nostru? Gândul lui este peste Tisa, la frații lui, el susține după Ungaria veche. La fel bulgarul, rusul și ceilalți străini. Dar cu aceștia tot o

mai ducem noi, și știm dușmani pe față, mai greu este cu evreii, aceștia luptă împotriva statelor naționale în ascuns. Știut este, că mai grea e lupta împotriva dușmanului din casă, decât din afară. Intră căt această părețe este intemeiată, întră căt această credință corespunde adevărului? Evreii nu se pot apropia de celealte popoare, trăiesc în mijlocul lor de sute de ani, izolați prin credința lor religioasă. Prin religie ei cred și acum, că poporul evreu este menit să stăpânească lumea, să aducă sub ascultarea lor toate popoarele creștine. El se ridică mai presus de granițele statelor. De peste mări și tări fac societăți pentru a se sprâjni unit pe alții, în gândul de stăpânire a lumii. La noi, nu de mult, o societate evreiască din Anglia a intervenit pentru a ajuta pe Evreii din Basarabia să cumpere pământul românesc. În orice întreprindere cu capital jidovesc la conducere să găsească numai evrei, ceilalți sunt întrebuițați în locurile unde se cere multă și rasplată puțină. Când este vorba de evrei, ei sunt cei mai naționaliști, neîngăduind acest lucru și pentru alții. Luptă din toate puterile împotriva statelor naționale de pretutindeni, susținând prin presa pe care au reușit să pună mâna, ideile internaționale. Cauță să unească pe muncitorii de pretutindeni, indiferent de naționalitate, în partide comuniste. Comunismul este felul de conducere care le convine pentru că în acest fel, reușesc să vârte dușmani între acei de același neam, și să-și asigure stăpânirea lumii. O astfel de conducere au reușit să introducă în Rusia, unde sunt atotputernici; deaici luptă pentru întronarea comunismului pe globul pământesc. Aceasta-i legătura dintre evrei, Rusia și comunism. La noi încă se face o destul de activă propagandă comunistă. Numai acum câteva zile s'a terminat faimosul proces dela Chișinău, unde pe lângă unii rătăciți ca acel profesor Constantinescu Iași, au fost aproape numai evrei. Aceștia că să nu fie acuzați de comunism își zic antifasciști, deoarece propaganda comunistă este interzisă prin lege. Noi români organizați într-un stat național nu putem deea să luptăm împotriva comunismului-evreiesc, și în general împotriva tuturor străinilor, cări ne vreau rău, și să căutăm ca ori unde este un loc de răspundere să fie încrezător numai românilor.

Dumitru Vulcană

Cooperative Miniere

Soviete miniere

Cu ocazia schimbării legii minelor, câțiva pescatori în ape tulburi devinți subit reprezentanți ai muncitorilor din Munții Apuseni și apărători ai Moșilor, lansează idea unor cooperative miniere și cer ca viitoarea lege să ia pur și simplu terenurile vechilor proprietari și să le dea lor.

Evident nu-i interesează deocamda decât terenurile bune; în celelalte proprietări actuali mai pot investi muncă și capital, urmând probabil să le cedeze acestor domni, când vor deveni exploataabile.

Motivarea: „art. 254 deposudează statul de 100.000 Ha perimetru și le dă plocon vechilor titulari, baroni și grof unguri...”

lată o poveste nemaiauzită.

Baronii și grofii unguri? Noi, minierii băstinași din Munții Apuseni nu-i cunoaștem. Minele au fost și sunt și azi în proprietate românească. E poate proprietatea industrială cea mai românească din țară; peste 98% din aurul nostru se produce din terenuri românești, cu muncă și capital românesc, aproape toate drepturile vechi au fost și sunt în mâini românești.

Ce urmăresc atunci domnii cooperatiști?

E simplu: peste perimetrii cei vechi de explorare ai societăților românești și ai băstinașilor români, unii din acești domni au cerut perimetri noi și pe baza, că ei sunt Moș și „cooperatiști” ar vrea, ca legea minelor să anuleze drepturile vechi — ale românilor băstinași, nu ale baronilor unguri — și să le acorde lor. Nu ca să le lucreze — n-au nici capital, nici pricepere și nici dorință de muncă — ci ca să le poată vinde cu preț bun, fie și vechilor proprietari. Mai mult: în proiectul nou e strecut un capitol ne mai auzit: Descoperitorul de aur (art. 5), cu privilegii deosebite.

In cadrul acestuia săntajistul de profesiune, sutlerul binecunoscut al delegaților speră, să-și plaseze planurile, cu cari de ani de zile trage pe sfoară o lume de naivi.

Tinem să spunem: interesele noastre, ale minierilor din Munții Apuseni, nu pot fi reprezentate de domnii aceștia, pe cari îi cunoaștem prea bine. Noi cerem recunoașterea drepturilor vechi și dreptul de a dispune liber de ele. Societățile mari nu ne stau în cale: dimpotrivă, ori unde a început lucrarea vre-o societate, a fost primită cu bucurie, pentru că grație capitalului și mijloacelor tehnice ale societăților, Moș își pot valorifica terenurile, pot găsi lucru și își pot asigura un trai mai bun. Comparați satele din sfera de activitate a soc. MICA, cu cele, unde din lipsă de capital, minele stau în părăsire și veți vedea deosebirea.

De altfel, nici cooperatiștii noștri nu sunt în fond impotriva societăților și a capitalului: singura lor rațiune de a fi sunt aceste societăți. Nu interesul Moșilor îi doare: n'au ce lă de la acești Moș. Sunt terenurile productive, pe cari ar vrea să pue mână, sau — în cazul cel mai rău — miciile sau marile sume, pe cari le-ar mai putea stoarce dela societăți, sau dela viitoarea, cooperativă.

Un singur exemplu: dl Albini, minier român întrunind toate condițiile de băstinaș, ar urma să-și piardă terenurile în favoare viitorilor cooperatiști, deoarece terenurile lui... sunt bunel...

Să se facă o anchetă serioasă și să se vadă ale cui sunt cele 100.000 ha de „drepturi vechi” și căci dintre „cooperatiști” sunt Moș și minieri veritabili. Se vor descoperi lucruri interesante. Se va vedea, cum unii și-au vândut terenurile cu sume frumoase și ar vrea să lise restituie, ca să le mai vândă odată. Alții au cerut perimetri peste terenuri ocupate și ar vrea să li se dea lor, drept recompensă națională ca Moș... Alții îarăși, deveniți peste noapte minieri, ar vrea să se ia minele actualilor proprietari — repetăm: români, nu baroni unguri și să li se dea lor... pentrucă eventual se află în hotarul comunei lor...

Domnilor comisari, slăbiți-ne cu dragostea. Moșii adevărați n'au trăit din sănaj, nici din cerșit!

Condamnarea comunistilor dela Chișinău

Consiliul de răsboi din Chișinău a condamnat pe comuniști în frunte cu Constantinescu-Lași după cum urmează.

P. Constantinescu-Lași la 2 ani și 6 luni închisoare 10 ani interdicție 20 mii lei amendă.

Etea Diner condamnată la 2 ani și 6 luni închisoare, 10 ani interdicție și 50 mii lei amendă.

David Faierstein condamnat la 2 ani închisoare 10 ani interdicție, 15 mii lei amendă.

Feiga Rabinovici condamnată la 2 ani și 6 luni închisoare, 10 ani inter-

dicție, 20 mii lei amendă.

Mihail Brașoveanu condamnat la 2 ani și 6 luni închisoare, 10 ani interdicție, 20 mii lei amendă.

Grigore Zolturn condamnat la 3 luni închisoare, 5 ani interdicție și 5000 lei amendă.

Acești șase sunt condamnați să plătească împreună suma de 300.000 lei despăgubiri către Stat.

Doi dintre imprecați anume „rumunca” Paulina Rozenberg și „rumunul” Ipolit Derevici au fost puși în libertate.

Reducere de 50% pe căile ferate în vacanța Paștilor

Direcțiunea generală C. F. R. a acordat o reducere de jumătate pe toate căile ferate începând din 9 Aprilie, Joi înainte de Paști ora 12 până în 17 Aprilie adecă Vineri după Paști, ora 24 (12 noaptea).

Celor

cărora li se trimite pentru prima oară gazeta, dacă nu refuză primele două numere, se consideră abonați.

Orice reclamații în legătură cu primirea gazetei, achizițarea abonamentelor, abonamente noi se vor trimite:

Redacției și Administrației gazetei „Zarandul” Brad.

Grănicerii români

Prind o barcă cu șase iugoslavi trecând Dunărea în timpul nopții.

In apropiere de Turnu-Severin, grănicerii români au observat o barcă ce venise la malul românesc dinspre Iugoslavia. Din barcă a coborât o femeie și un bărbat ce avea un copil în brațe.

Observând grănicerii, bărbatul a sărit în barcă și au început să vâslească spre larg.

Înțind că aceștia n'au ținut seamă de somântile făcute, grănicerii au împușcat pe 3 înști din barcă. Ceilalți cînd au văzut cele petrecute au penit din nou la mal și s'au predat.

Se cercetează acest cas pentru a se vedea ce căuta sărbătină în România și pentru ce veneau noaptea.

DI G. E. CAMBER

retrăgându-se dela conducerea gazetei „Zarandul” — reagă pe Dr. Tomás și Dumitrescu — Halmagt de a înainta registrele chtanțiere și sumele încasate dela abonați totodată roagă să nu mai trimită corespondență particulară pe adresa gazetei.

Vite umflate de trifoi

Odată cu creșterea ierbii în locurile de păsunat, tărani noștri scot vitele la păscut. Se întâmplă însă să le lase prea mult în locuri cu trifoiu, din care vitele mănâncă cu lăcomie. Trifoul ajuns în stomacul lor produce gaze care umflă vitele și dacă nu le venim în ajutor chiar mor.

O deosebită grija trebuie în privința aceasta, iar dacă cuiva i-s'au umflat vitele trebuie să le vină în ajutor imediat. Sunt felurite măloacele prin care se pot ajuta.

Un mijloc foarte simplu și la încredere oricui este următorul.

Se iau vr'o cinci pumnii făină de cucuruz și se amestecă bine cu ojet de vin. Tăem mărunt cățiva cătei de ai (usturoi) și aruncăm în făină. Radem apoi de pe un săpun (e bun să punul cu cheie) puțin în făină, ca să facem alunecoasă. Din acest amestec facem boți (brusă) de mărimea unui ou și le introducem în gura vitelor. La puțin timp, după aceasta, vita capătă răgăeli și vânturi dese și în scurt timp se desumflă.

E bine să le plimbăm și căteva zile în urmă să nu le punem la jug. Ca hrana le vom da nutreț uscat.

Citiți și răspândiți „ZARANDUL”

moase și ar vrea să lise restituie, ca să le mai vândă odată. Alții au cerut perimetri peste terenuri ocupate și ar vrea să li se dea lor, drept recompensă națională ca Moș... Alții îarăși, deveniți peste noapte minieri, ar vrea să se ia minele actualilor proprietari — repetăm: români, nu baroni unguri și să li se dea lor... pentrucă eventual se află în hotarul comunei lor...

Domnilor comisari, slăbiți-ne cu dragostea. Moșii adevărați n'au trăit din sănaj, nici din cerșit!

Oaspeții se avântă curajoși spre poarta localnicilor, de unde însă sunt mereu respinși de vîguroasa apărare Zisla-Sturek, iar mingile shootate spre poartă sunt prinse cu ușurință și calm aproape izroinat de minunatul Mocuța.

Mica în plină mișcare, vibrează pe teren cu stăruință și desfășoară un joc excelent. Totuși, atacurile sale sunt făcute cu precauție și oarecum timid, până în minutul 15, când Călanul simțindu-se impresurat asordă corner. Tecean îl servește, dar fără rezultat rămân și altele din minutele următoare.

Prin aceste corne Mica devine mai cutesătoare și dominează complet poarta oaspeților, creând nenumărate ocazii sigure, dar nereuind să marcheze niciodată pentru că oridecători mingea este trimisă spre poarta adversă, un ghinion exasperant de glușcă abătea mingea sau în harnicele brațe ale portarului metalurgiștilor, sau în bară, sau milimetric alături. Astfel în minutul 20 Nedici nu poate marca dela cățiva metri în poarta liberă (portarul era căzut). La fel în minutul 36, frumosul corner servit de Barcsy, este minunat plasat cu capul tot de Nedici, însă o tonă de noroc ajută pe Kaicsik să prindă și de astădată mingea, deși cu enorme sforțări.

Restul reprizei, oaspeții rămân blocați în fața porții și se apără cu disperare. Localnicii sunt în atac continuu, provocând o serie de noi corne, dar ghinionul îi dejoacă mereu.

In repriza a doua, oaspeții abăta reșațuți, atacă slab și în fața ofensivei dărzi a localnicilor, se postează definitiv în apărare. Mica însotită mereu de ghinion, nu reușește să transforme nici una din minunatele shooturi ale lui Nedici, Tecean, Barcsy și Bortos.

Publicul și jucătorii Micii erau într-o încordare eneruantă, căci timpul se scurgea și ghinionul încă persista. Metalo-sportul n'avea jucători, ci 11 portari, un adevărat zid în față... Rubiconul. Cornele se succed din minut în minut. Încep a fi servite de Nedici și ca o destindere și pentru public și mai ales pentru Miciști, dintr'un corner servit de Nedici exact la piciorul lui Florea, care instantaneu transformă, se naște unicul și prea intărziatul gol al zilei.

Urmează apoi, alte atacuri, urmate regulat și de căte un corner. Situația rămâne însă aceeași până la sfârșit. Deși încheierea fundașul Zisla a tras un shoot, de care portarul Călanului n'ar mai putea prinde încă uul.

Dela oaspeți n'ăs putea spune nici despre un jucător că a fost bun sau rău, căci precum am amintit fiecare era un portar — aștepta înaintea porții atacui Micii. Este o atitudine rușinoasă și nici prea sănătoasă. Nu se chiamă sport să ieși pe teren ca să aperi o gaură.

Dela Mica buni a fost toti strănică apărarea, foarte util Trifu, Aliman, Haiduc. A muncit foarte mult Tecean, Nedici și Barcsy.

In general acest match a fost ca un antrenament pe o poartă. Si fără ghinionul Micii și tonă de noroc a Călanului rezultatul ar fi fost ne exagerat 9-0 pentru Mica.

La campionatul districtual de iuniori de Duminică Mica-Piticii a invins cu 2-1 pe Călan Piticii, acasă la ei.

Ne cunoscând rezultatele de Duminică în întregime nu putem arăta clasamentul. Putem spune însă că indiferent de alte rezultate, după câștigarea matchului în contra Călanului, Mica stă încă în fruntea clasamentului.

N. L. S.

Armata italiană câștigă o nouă victorie

După ce diferitele armate abisiniene au fost înfrânte de către italieni, la 31 Martie Negusul a luat comanda și din ordinul lui a început atacul contra italienilor comandanți de Mareșalul Badoglio.

Cu toate că abisinienii erau provăzuți cu armament nou și bun nu au reușit să scoată, în cele trei asalturi, pe italieni din pozițiile lor. Lupta a durat 12 ore, când abisinienii obosiți au început retragerea. În timpul luptei dela italieni au căzut 1200 morți și răniți.

Abisinienii au pierdut peste 7000 oameni, între care Marcos ministrul poștelor, Ligara Tasfe comandantul gărzii imperiale și șeful unui trib.

Mulți abisinieni au trecut de partea italienilor.

În zilele de 1, 2, 3 și 4 Aprilie italienii au continuat atacul sfârșind armata Negusului, care numără aproape 50.000 de oameni. Avioanele italiene au sburat deasupra capitalei Abisiniei fără ca să facă stricăriuni.

Împăratul Abisiniei însuși consideră răsboiul pierdut pentru țara sa.

Congresul studenților creștini dela Tg.-Mureș

În ziua de 3 Aprilie a început în Târgu-Mureș congresul studenților creștini din România.

La acest congres s-au adunat 3000 de studenți dintre cei mai buni ce se găsesc la toate Universitățile și Academii din țară.

Se știe că studențimea noastră reprezintă ce are țara mai curat. Aci se găsesc tineri de 18–25 ani, cari sunt împăriți la diferite învățături. Ei trăesc din litera sfântă și curată a cărților, pe care le cetesc și sufletul lor împovărat cu multă suferință nu este murdarit de politica de partid și nici de lucruri necinstitite. Din ei se aleg viitorii conducători ai statului și cum fiecare din noi atunci când primim ceva, controlăm dacă acel lucru este în stare bună,

tot așa și ei se adună în fiecare an și câteva zile se ocupă de felul cum se prezintă lucrurile la noi în țară, care sunt reale de care suferim și cum s'ar putea îndrepta.

In aceste congrese pe planul întâi se discută probleme pur profesionale studențești.

La congres au fost invitați și Dnii: A. C. Cuza, Vaida Voievod, Iuliu Maniu, Octavian Goga, general Cantacuzino-Grănicerul, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan, P. S. Sa Episcopul Vartolomeu al Râmnicului, Dnii profesori: C. Giurescu, Simion Mehedinti, Dr. Gerota, Gr. Forțu, Nae Ionescu, Traian Brăileanu, Sumuleanu, Găvănescu, pr. Gr. Cristescu, Dragoș Protopopescu, Dan Rădulescu, pr. I. Moja apoi membrul protector și președintele de onoare.

Piața Bradului

În săptămâna trecută prețurile pe piața Bradului au fost următoarele:	
Părechea de boi de lucru	8000-10000 lei
Vaca cu lapte	3500-4000 "
Juninci sterpe	1500-2000 "
Viței de un an	1000-1500 "
Viței de lapte	500-600 "
Oi cu miei, perechea	700-800 "
Capre cu lapte, bucata	600 "
Mieci 7-8 kg.	120 "
Porci (manguliș) 7-9 luni	800-1000 "
Purcei de lapte perechea	300-500 "
Găini bucata	30-40 "
Curci, bucata	90-120 "
Gâscă, bucata	80-90 "
Grâu măs. de 30 litri	115 "
Cucuruzul măs. de 30 lit.	68 "
Ovăzul	50 "
Cartofi	45 "

Reapariția gazetei „Libertatea” din Orăștie

Anunțăm cu deosebită placere reapariția gazetei „Libertatea” din Orăștie.

Această gazetă a fost condusă timp indelungat de către harnicul și neobositul luptător naționalist Ioan Moja, protopop în Orăștie și a ținut mult timp trează conștiința noastră de neam pe timpul domniei ungurești. În paginile acestei gazete au găsit Românenii ardeleni hrana lor sufletească de toate zilele, ea a ținut trează dragoste de școală, biserică, limba și portul românesc, pregătind prin aceasta sufletele pentru Unirea cea mare a Românilor.

Recomandăm bunilor Români cetea acestei gazete care este tot așa de folositoare azi ca în trecut. Ea continuă și de aci înainte să arate Românilor calea cea adevărată, ferindu-i de cursele pe care le intind dușmanii noștri din țară — unii minoritari — care vor să ne arunce în brațele comunismului și să se facă ei stăpâni la noi acasă.

Gazeta apare la București. Cei care doresc să o aboneze vor cere-o pe adresa: „Libertatea” I. Moja București, Calea Victoriei 63. Abonamentul anual 120 lei.

Secuii își arată colții

La comisia de recrutare, care lucra în orașul Rupea din județul Târnava-Mare, s-au prezentat și tineri secui din comuna Hoghiz. Cărutele cu care au venit erau împodobile cu panglici tricolore ungurești, la fel ca și hamurile. Această însă nu a fost deajuns, ci mai cântau și cântecele maghiare și mai ales cântecul: „Sunt o mie de ani de atunci de când ungurii locuiesc aici. Acuma românii vreau să ne steargă, dar Dumnezeu nu îngăduie“.

Să învețe puțină istorie „vitezii” secui și să țină minte că noi Români suntem de două mii de ani în aceste locuri și să mai întrebe pe părinții lor că, ce ar fi făcut ei, înainte cu 18 ani, cu Români care ar fi îndrăsnit atâtă, sub domnia ungurească.

Și tot ei se plâng că sunt asupriți, că Români le-a luat pământurile și că nu sunt îngăduitori și căte altele.

Legea numelui

Se știe, că diferenți străini în timpul din urmă, au cerut să-și schimbe numele lor adevărate cu nume românești. Aveau nevoie de acest lucru, ca să se poată mai ușor stăcărea sub aripile ocrotitoare ale oamenilor cu puteri mari, să nu fie observați aşa ușor că sunt străini și prin scarboasele lor a-faceri să-și bată Joe de ce este românese. În felul acesta ne-am pomenit în loc de Braunstein, Grünberg, Faguman, Grossman, Ghidaleș. a. cu Popescu, Dumitrescu, Brănișteanu, Fagure, Vladimirescu, Hajdeu, Basarab, Cantemir și alții.

În zilele trecute a fost prezentată în Parlament o lege, prin care se opresc schimbarea de nume cu atâtă ușurință și cel care își schimbă numele unul românesc, urma să fie silit să-și pună și numele vechiul lângă cel românesc. Așa bunăoară dacă l-a chemat Iosif Silberstein și dorește să se numească Iosif Argintescu, era obligat să scrie Iosif Argintescu-Silberstein. Parlamentul a votat acasă legă foarte importantă pentru noi, însă când legea

a trecut la Senat a fost modificată în felul următor: Fiecare minoritar (ungur evreu, bulgar, rutean, rus) care a trăit în țară 10 ani, dacă dorește să-și schimbe, numele poate, fără a arăta numele vechiu.

A trebuit să pătim și rușineea aceasta. Se vede că Senatul — compus din oameni în etate — și-au cam făcut socoteala că nu mai o vor duce mult, și puțin le pasă dacă și sau nepoții lor se vor întâlni de aci înainte cu dușmanii noștri, imbrăcați cu nume românești și cari le vor lua pâinea dela gură.

Sărbătorirea dela ziarul „Universul”

Personalul celui mai mare ziar din România „Universul” a sărbătorit pe dl. Stelian Popescu directorul ziarului, pentru activitatea neobosită de 20 ani pe teren național patriotic.

Dl. Gh. Furdui în audiență la M. S. Regele

In zilele trecute, dl. Gh. Furdui președintele studenților români creștini, a fost primit în audiență la M. S. Regele. Cu ocazia audienței, care a durat o oră și jumătate, dl. Gh. Furdui a mulțumit M. Sale pentru darurile făcute de M. Sa studențimii creștini. Aceste daruri constau din un mare număr de cărți pentru biblioteca studenților și 100.000 Lei donați din caseta Sa particulară, pentru fondurile Uniunii naționale a Studenților Români creștini.

Publicație de licitație

In cauza de executare pornită de următorul Ioan Karabin contra lui Ciolteia Mihail la cererea următorului Judecătorie ordonă: Licitația execuțională în baza §§ 144, 146 și 147 din legea LX. din 1881, asupra imobilelor inscrise în cf. a comunei Brad din circumscripția judecătoriei Brad No. Pf. 4256 No. top. 4784 b, 4804, 4811, 4813-31 vată de casă în întregime cu prețul de strigare 4000 Lei, pentru incasarea creanței de 2457 Lei capital.

Fixeză termen pentru înțerea licitației ziua de 5 Mai 1936 ora 11 în locul oficial al instanței cărți funduare la Judecătorie Brad.

In baza § 150 legea LX din 1881, condițiile de licitație se stabilesc după cum urmează: 1. Imobilele supuse la licitație nu pot fi vândute dacă la primul termen nu s'a oferit un preț mai mare decât valoarea redusă cu 25%. Cei care voiesc să liciteze sunt datorii să depoziteze la delegatul judecătoresc drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar ori să predea aceluiași delegat chitanță pe depozitarea judecătorescă prealabilă a garanției; și să semneze condițiile de licitație (147, 150, 170 legea LX din 1881, § 21 XLI. 1908).

Brad, la 3 Februarie 1936 T. Berbeciu m. p. jud. A. Medgyesy m. p. dir. cf. p. conf. Petrușiu.

Moartea funcționarului Sever Crețescu

Duminică, în 3 Aprilie în clinica din Cluj, s'a stins din viață Sever Crețescu, funcționar la Societatea „Mica”. Era bine cunoscut în societatea Bradului, și apreciat pentru munca ce o depunea în serviciul Societății, unde era angajat. Moartea prematură, care a lovit ca din senin, a produs o adâncă impresie între brădeni și a lăsat multe regrete printre cunoșcuți. Dumnezeu să-l ierte.

SPORT

Duminică 12 Aprilie (prima zi de Paști), pe terenul sportiv din Gura-Barza, se desfășoară un mare match de foot-ball între echipele: A. K. „Sloga” din Jugoslavia și „Mica” din localitate. Jocul promițând să fie din cele mai interesante „drucării” aşteaptă nerăbdători sosirea iugoslavilor, în seara zilei de 11 aprilie (Sâmbătă).

Jocul începe la ora 4 p. m. Trenul Soc. pleacă dela Bis. ort. rom. la ora 3 și un sfert.

Taxa de intrare: particulari: tribună lei 27, peluză lei 17. Membrii: tribună lei 17, peluză lei 12.

Liceul „Avram Iancu” Brad.

Publicațiu

Se aduce la cunoștința celor interesați, ca în ziua de 16 Aprilie 1936 ora 10 se va ține la Direcția liceului ort. rom. „Avram Iancu” din Brad licitație publică, pentru procurarea alor 17 vagoane lemne de foc cal. I, esență fag, carpen sau goron, depozitate în curtea liceului.

Ofertele închise și sigilale se vor înainta Direcției liceului până în 15 Aprilie 1936.

Brad, la 5 Aprilie 1936.

Director,
C. Ciocan

Secretar.
S. Lupet.

Femeie fără suflet

În orașul Constanța, femeia Elisabeta Tonea, care nu avea pe nimeni, a luat la ea pe orfană Dumitru Oprișan în etate de 12 ani, pe care o bătea până la sânge în fiecare zi. Aceasta nu-i ajungea femii că se uitase pe Dumnezeu, ci după ce lovea din greu pe nenorocita orfană, o desbrăca de haine, o închidea într-o pivniță umedă și sloboze și un câine rău asupra ei. La împetele repetate ale orfanei s-au alarmat vecinii și au anunțat poliția și parchetul, care a trimis fetița la spital iar pe femeia îndrăcită la închisoare.

Comunist condamnat

Consiliul de răsboi al corpului 2 de armată din București a condamnat, pentru propagandă comunistă, pe Grünberg Lazăr la 1 an și jumătate închisoare, 10 ani interdicție, 10.000 lei amendă 2000 lei despăgubiri către Stat.

Cinema „ORIENT” Brad.

Duminică 12 Aprilie (I-a zi de Paști)

PRINTESA VALSULUI

după celebra operetă vieneză cu Janet Gaynor și Henri Garat

Marți 14 Aprilie (III-a zi de Paști)

MASCARADA

cu: Paula Wessely Olga Tschehova și Adolf Wohlbrück.

Cu concursul orchestrei flămonice și a Operei de stat din Viena.

Willy Forst